

Østrigs Ibiza-gate strutter af løse tråde, destruktive hensigter og tætte forbindelser til Moskva

Valgkampen tegner til at blive yderst beskidt i det politisk blakkede Østrig efter videoskandalen om FPÖ-manden Heinz-Christian Strache. Lokkefældens bagmænd er stadig ukendte, men den udstiller højrepopulisternes nære forbindelser til Putins Rusland – og ønsket om at skade den nationalistiske blok op til europaparlamentsvalget

Af Mathias Sonne

Tre dage. Så kort tid skulle der gå, fra Østrig fredag blev rystet i sin politiske grundvold af en video med vicekansler og FPÖ-leder Heinz-Christian Strache på slap line med en russisk millionøse på Ibiza, til landet mandag befandt sig i en uoverskuelig regeringskrise og en valgkamp, der ser ud til at blive endnu mere beskidt end valgkampen i 2017.

Som konsekvens af videoen har kansler Sebastian Kurz fra det konservative ÖVP ikke bare udskrevet nyvalg til september. Efter et gensidigt politisk afpresningsspil mellem regeringspartierne fyrede Kurz mandag aften også FPÖ-indenrigsminister Herbert Kickl, som han anklagede for at lægge hindringer i vejen for opklaringsprocessen omkring Ibiza-gate. Dermed ventes alle øvrige FPÖ-ministre at træde ud af regeringen – formentlig for at blive erstattet af embedsmænd og eksperter indtil videre.

Alligevel var det en overraskende rolig Kurz, der mandag nægtede at svare på så meget som ét af de rasende journalisters spørgsmål – f.eks. på, om han selv tror, at han i den nuværende situation kan få parlamentets og forbundspræsidentens opbakning til at fortsætte som kansler frem til nyvalget.

Luderjournalister

Med mandagens udvikling er det tredje gang, at FPÖ ryger ud af en østrigsk regering før tid, siden FPÖ-leder Jörg Haider i årene 1986 til 2005 – i hvert fald på overfladen – ændrede FPÖ fra et højreekstremt nationalt parti til et forbillede for de mere mainstreamhøjrepopulistiske partier i Europa.

Det har ikke mindst med det engang stærkt antibolsjevistiske FPÖ's nye og tætte forhold til Rusland at gøre. Det skinner igen i den famøse Ibiza-video, der blev optaget hemmeligt få måneder før det østrigske parlamentsvalg i 2017. En beruset Strache forsøger her at gøre indtryk på den russiske kvinde, der angiveligt er niece til den

russiske gasoligark Igor Makarov, og som angiveligt vil investere flere hundrede millioner euro i Østrig.

Mens Igor Makarov faktisk findes i virkeligheden, var resten én stor lokkefælde for Strache og hans FPÖ-partner og ungdomsven Johann Gudenus, som taler flydende russisk og dermed kan tolke Straches tilbud om offentlige lottolicenser og byggekontrakter under bordet, hvis den rige russer vil hjælpe FPÖ til et succesrigt valg i kraft af opkøb af østrigske medier og pengegaver til FPÖ uden om skattevæsenet. Senere i videoen giver Strache tilmed gode råd om, hvilke Balkanlande det er værd at parkere sorte penge i, og hvordan man (»bang, bang, bang«) kan overtage aviser og vinde valg med købte journalister (»de ludere«).

Strache fortæller også om sine mange besøg i Moskva ved russiske venner, der »alle sammen har penge uden ende«. Og han beretter om, hvordan han i 2005 mødte Putins personlige rådgiver, Maxim Schevchenko, for at tale om et »strategisk samarbejde«.

Dette samarbejde var formentlig også baggrunden for, at Strache ifølge Süddeutsche Zeitung viste forståelse for den russiske invasion i Georgien i 2008, og at Gu-

denus som valgobservatør på Krim i 2014 gladeligt vendte tommelfingeren opad til valghandlingen. Og måske også, at Putin personligt deltog i FPÖ-udenrigsminister Karin Kneissls bryllup i 2018.

Styrede demokratier

Samarbejdet med Putins parti, »Forenet Rusland«, blev officielt ved et møde i Moskva i 2016, hvor både Gudenus og Strache var til stede. Blandt emnerne var »partiopbygning« og »lovgivning«. Men det generede ikke de 26 procent af de østrigske vælgere, der i 2017 satte deres kryds ved FPÖ, fortæller Reinhard Heinisch, professor i østrigske politik ved Universität Salzburg.

»Der er en udpræget antiamerikanisme og tålmodighed med Rusland på den østrigske højrefløj,« siger han til Information.

»Som i en række andre europæiske populistpartier er der i store dele af FPÖ opbakning til Putins antiliberale og stærkt konservative synspunkter. De foretrækker de styrede demokratier med en stærk mand i front.«

Samtidig kan den østrigske højrefløj både pege på, at den østrigsk-russiske relation går flere hundrede år tilbage, og at den østrigske økonomi er stærkt flettet sammen med den russiske, som f.eks. den østrigske olie gigant OMV's partnerskab med russiske Gazprom vidner om. Derfor har Østrig i de seneste år i stilhed modarbejdet sanktionerne mod Rusland, påpeger Reinhard Heinisch.

Denne tilknytning til Rusland har i det seneste års tid givet en ny hovedpine i alpelandet, hvor FPÖ siden 2017 har siddet på både udenrigs-, forsvars- og især indenrigsministeriet – og dermed på kontrollen over efterretningstjenesterne.

I februar 2018 oplevede den østrigske efterretningstjeneste en razzia mod sig, og i de seneste måneder har flere vestlige partnertjenester neddrolet samarbejdet med Østrigs efterretningstjeneste, fordi de frygter, at fortrolige oplysninger flyder videre til Rusland.

Ifølge avisen Die Welt har lederen af den tyske efterretningstjeneste Verfassungsschutz åbent talt om »markante risici i efterretningssamarbejdet med Østrig«.

»Det er måske fatale signaler udadtil,« mener Reinhard Heinisch. »Men blandt de nationalkonservative vælgere spiller det ikke nogen større rolle. De fleste køber FPÖ's argument om, at det skulle være udenlandske sammensværgelser mod landet.«

For Sebastian Kurz' parti, ÖVP, har det derimod været med til at skabe intern splittelse i forhold til samarbejdet med FPÖ.

På den ene side står pragmatikerne, der

har bakket op om, at det var Kurz' eneste mulighed for at danne regering. Og på den anden side står »de klassiske kristendemokrater«, som Heinisch kalder dem, der »går mere op i Østrigs internationale image«.

»Kickl er retorisk skarpretter og skyr ikke mange midler. Derfor var han som indenrigsminister også den nøglefigur, som splittede ÖVP og øgede regeringskrisen – og som FPÖ omvendt bakkede op om.«

Nem valgkamp for Kurz

At Strache straks efter offentliggørelsen af videoen var tvunget til at trække sig som både vicekansler og FPÖ-leder, er i Reinhard Heinisch' øjne helt åbenlyst. Alligevel omtalte Strache lokkefælden og de lækkede klip som »et politisk attentat« rettet mod ham og FPÖ, og han bedyrede trods sin »machoagtige fuldemandspral« ikke at have gjort noget ulovligt.

Den udlægning har kansler Kurz betvivlet, og der er nu intensive undersøgelser i gang om alle Straches udsagn og de personer, der omtales i videoen.

Som de fleste andre kommentatorer giver Reinhard Heinisch FPÖ-ledelsen ret i, at det næppe er tilfældigt, at videoen dukker op nu, næsten to år efter at fælden klappede på Ibiza: Målet er at skade FPÖ og koalitionen af højrenationalistiske op til europaparlamentsvalget i denne uge.

Det er derimod uvist, hvem der står bag videoen. At der skulle være russiske statsintresser involveret, er ikke just sandsynligt, eftersom videoen rammer FPÖ og hele den ruslandsvenlige og højrenationalistiske fraktion i Europa, der fra italienske Lega over ungarske Fidesz og til tyske AfD er kendt for at dele Putins modstand mod globaliseringen og den internationale retsorden.

I et interview med Krone Zeitung har Sebastian Kurz valgkampstrategisk betegnet det som »meget sandsynligt«, at den israelske politiske rådgiver Tal Silberstein har haft en finger med i spillet. I 2017 hjalp han det socialdemokratiske SPÖ med en skandaletombust valgkampagne rettet mod både FPÖ og ÖVP, bl.a. i form af falske profiler på sociale medier med antisemitisk indhold.

Ifølge flere tyske medier står det fast, at den tyske satiriker og aktivistjournalist Jan Böhmermann har kendt til videoens eksistens siden april. Måske har den venstreorienterede tyske forening for politiske hopenings, Zentrum für politische Schönheit, også haft en finger med i spillet.

»Hvis det bekræftes, vil mange FPÖ-tilhængere se Straches fortælling om et politisk attentat bekræftet,« mener Reinhard Heinisch. »Men Kurz kan alligevel få en nem

”

Der er to store tabere i den her sag: for det første tilliden til de politiske institutioner og demokratiet i Østrig. Og for det andet Østrigs image i hele verden

Peter Filzmaier
Professor

valgkamp, for de skuffede FPÖ-vælgere naturlige andenprioritet er netop Kurz. Også selv om oppositionen med en vis ret mener, at Kurz selv har bidraget til situationen ved at regere i mere eller mindre skøn harmoni med FPÖ i halvandet år.»

Indvirkning på Europa

Selv om østrigske medier som Wiener KURIER på lederplads kalder Østrig for »en korrupt bananrepublik«, så længe videoen ikke er fuldt opklaret, kan det ikke udelukkes, at det efter nyvalget i september atter ender med en koalition mellem Kurz' ÖVP og FPÖ. Præcis som da ÖVP i 2002 sprængte koalitionen med FPÖ for ved det følgende valg at øge sin stemmeandel med hele 14 procent på bekostning af FPÖ – og trods

stærke protester atter indgå samme koalition.

»Dermed ville FPÖ heller ikke få hele seks ud af 12 ministerier igen (efter nyvalget i september, *red.*). Og da slet ikke indenrigsministeriet,« siger Reinhard Heinsch.

På europæisk plan har Marine Le Pen og AfD-leder Jörg Meuthen talt om »dumme fejl« og »enkelstående tilfælde«, som er sonet med Straches tilbagetræden. Men FPÖ kan meget vel blive en ekstra udfordring for Dansk Folkeparti og de øvrige højrepopulistiske partier, der atter mødtes i Milano i lørdags – uden FPÖ.

»De her partier har i årevis skullet distancere sig fra FPÖ's nazifortid og ruslandforviklinger, og nu er der så Ibiza-videoen oven i hatten,« siger Reinhard Heinsch.

»Men omvendt er det overvejende de nationale partier og deres popularitet, der afgør europaparlamentsvalget, og ikke så meget samarbejdet med de øvrige nationalister.«

Han bakkes op af Peter Filzmaier, der er politologiprofessor ved Donau-Universität Krems.

»Der er ingen, der ved, hvordan Strache-affæren vil indvirke på europaparlamentsvalget, hvor vi jo også oplever en stærk polarisering og en svag demokratisk grundkonsensus. Pga. den lave valgdeltagelse handler europaparlamentsvalget især om at mobilisere sofavælgere, og her har Ibiza-gate måske svækket højrefløjen,« siger Peter Filzmaier til Information.

»Men uanset udfaldet, så er der to store tabere i den her sag: for det første tilliden til

FPÖ's krise kan meget vel blive en udfordring for de højrepopulistiske partier i Europa op til europaparlamentsvalget. Her ses den nu afgåede og skandaleramte FPÖ-formand Heinz-Christian Strache i selskab med Frankrigs Marine Le Pen og Italiens Matteo Salvini i 2016. Foto: Alessandro Garofalo/Ritzau Scanpix

de politiske institutioner og demokratiet i Østrig. Og for det andet Østrigs image i hele verden – både som samarbejdspartner for andre landes efterretningstjenester, men også som en pålidelig handelspartner.«

sonne@information.dk

Er demokratiet i krise i Europa?

Politikerlede, falske nyheder og autoritære ledere som Italiens Matteo Salvini udfordrer demokratiet, som vi kender det. Hvad er svaret, spørger Informations udlandsredaktør Emil Rottbøll en af Europas førende intellektuelle, Jan-Werner Müller.

Tirsdag 4. juni kl. 8.30-9.30 på Information

Pris: 50 kr.

Køb din billet på:
butik.information.dk

Information